ธรรมชาติตาย
Nature is dying

Rama Gallery Museum Foundation

Photo : Jamikorn Sangsiri

วสันต์ สิทธิเขตต์
Vasan Sitthiket

502-0588-10-1994

มูลนิธิ
หอศิลปะแห่งรัชกาลที่ ๙
RAMA IX ART MUSEUM FOUNDATION
เลขที่ 11 ถนนทรัพย์ แขวงสีลม
เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500
Tel. 235-9285-9 Fax. 235-9285

ธรรมชาติตาย

Nature is Dying

Rama IX Art Museum Foundation

ผลงานโดย

Works by

BANGKOK GALLERY

วสันต์ สิทธิเขตต์

VASAN SITTHIKET

๒๙ ตุลาคม - ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ ณ บางกอก อาร์ต แกลเลอรี่

29 October - 19 November 1994, At Bangkok Art Gallery

ธรรมชาติตาย
Nature is dying

จิตรกรรมและสื่อผสม
โดย วสันต์ สิทธิเขตต์
Painting and Mixed media
by Vasan Sitthiket

พิมพ์ครั้งแรก : ตุลาคม ๒๕๓๗
First Published : October 1994

จำนวนพิมพ์ ๑,๐๐๐ ฉบับ
Published 1,000 copies

ภาษาอังกฤษ : พีระ-แอนนาเบล ดิษฐบรรจง
Translated by : Peera-Annabelle Ditbunjong

แบบปก : วสันต์ สิทธิเขตต์
Cover design : Vasan Sitthiket

ถ่ายภาพปก : จามิกร แสงศิริ
Cover photo : Jamikorn Sangsiri

ถ่ายภาพ : จามิกร แสงศิริ, อดัม ออสเวลล์, หงษ์จร เสน่ห์งามเจริญ
Photos : Jamikorn Sangsiri, Adam Oswell,
Hongjohn Sanengamcharoen

Front cover : Please kill me now! Acrylic on canvas
Size : 122 x 134 cm.

ปกหน้า : กรุณาฆ่าผมด้วย! อะคริลิกบนผ้าใบ
ขนาด : ๑๒๒ x ๑๓๔ ซม.

Back cover : We will make nature, HAHA! Acrylic on canvas
Size : 62 x 62 cm. (twin)

ปกหลัง : เราจะสร้างป่าเอง, ฮ่า ฮ่า! อะคริลิกบนผ้าใบ
ขนาด : ๖๒ x ๖๒ ซม.

ราคาเล่มละ ๕๐ บาท

Rama IX Art Museum Foundation

แด่ แม่ธรณี
For Mother earth

วสันต์ สิทธิเขตต์
ศิลปินผู้สืบสานศิลปะแนว EXPRESSIONISM

ถนอม ชาภักดี

เรามักจะเข้าใจผิดอยู่เสมอถึงความหมาย นัย ของศิลปะแนว EXPRESSIONISM ที่เราหลงตีความตามคำแปลทางภาษาที่ว่าหมายถึงศิลปะที่แสดงออกทางอารมณ์ โดยเน้นอารมณ์ฉวัดเฉวียนที่แทนค่าด้วยสีสันและปลายพู่กัน ซึ่งไม่มีการต่อเติมนัยความหมายให้มากไปกว่านี้ ด้วยเหตุนี้ค่าแห่ง EXPRESSIONISM ในบ้านเราจึงอัปปางไปพร้อมกับความเข้าใจผิดอย่างน่าเสียดาย

โดยแก่นของ EXPRESSIONISM นั้น เป็นศิลปะที่รองรับการสร้างสรรค์ขึ้นมาจากความจริง จากอารมณ์รากเหง้ากำพืดพื้นฐานของปัจเจก ที่มีรอยต่อของธรรมชาติกับศิลปะเป็นสะพานเชื่อมโยงแห่งวิถีทาง เป็นการสืบสานเรื่องราว การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมสังคม ที่ถูกบดขยี้โดยสังคมสมัยใหม่ (สังคมทุนนิยม-อุตสาหกรรม รวมถึงสังคมแห่งโลกาวิวัฒน์ในปัจจุบัน) ดังนั้น ความเป็น EXPRESSIONISM จึงเป็นเสมือนหนึ่งภาพสะท้อนจิตวิญญาณของความบอบช้ำแห่งยุคสมัยในสังคม ที่ศิลปินผู้มีวิญญาณปัจเจกได้ซึมซับเอาเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ออกมาสู่สาธารณะโดยไม่คำนึงถึงรูปแบบหรือหลักการที่มีมา พวกเขาจะขบถต่อรูปลักษณ์รูปทรงอย่างสิ้นเชิง แต่พวกเขาไม่เคยขบถต่อธรรมชาติ เรื่องราว ความจริงและอารมณ์ของตัวเอง

แรงปรารถนาในการสร้างสรรค์งานศิลปะ EXPRESSIONISM นั้น พวกเขาสามารถแสดงออกตอบโต้ได้ตลอดเวลา ในทุก ๆ สังคม วัฒนธรรม และทุกส่วนของโลกที่มีมนุษย์อาศัยอยู่ ไม่มีความจำกัดใด ๆ ในรูปแบบการแสดงออกของชาว EXPRESSIONIST พวกเขาสามารถแสดงออกได้ทั้ง จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ละครเต้นรำ ภาพยนตร์ ดนตรี หรือสื่ออื่น ๆ ที่พวกเขาคิดว่านี่คือเบื้องลึกจิตวิญญาณที่เขามีต่อสังคมและพร้อมที่จะสะท้อนออกมา จึงไม่เป็นเรื่องที่แปลกประหลาดอันใดที่เราเห็นศิลปินในแนวนี้สร้างสรรค์

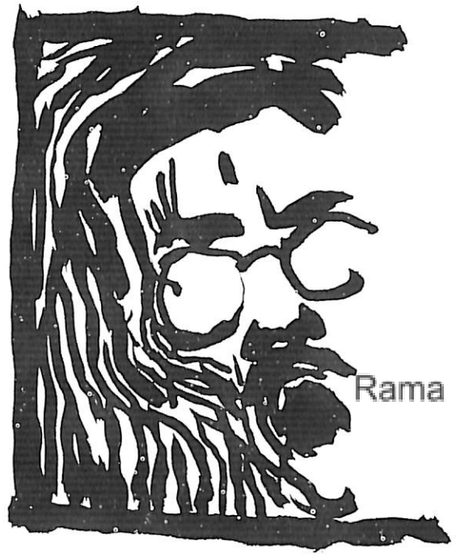

Rama IX Art Museum Foundation

ART COMMUNITY
CORDIALLY INVITES YOU TO THE OPENING OF
AN ART EXHIBITION SERIES
"TIME, FATE OF CITY MAN" BY
vasan sitthiket
AT RUANG PUNG ART COMMUNITY
ON SATURDAY 6 OCTOBER 1984 AT 6.30 P.M.
TANG CHANG
WILL PRESIDE OVER THE OPENING CEREMONY
("THE EXHIBITION IS OPEN VIEW UNTIL 31 OCTOBER")

การ์ดเชิญงาน "เวลา : ชะตากรรมของคนเมือง" 2527 ซึ่งเป็นงานหัวเลี้ยวหัวต่อสำคัญของวสันต์ เพราะเขาได้ผสานผสม จิตรกรรม บทกวี ประติมากรรม installation *รวมทั้งเสียงของเมืองใหญ่ ซึ่งเขาได้อัดมาเปิดในขณะแสดงผลงานด้วย*

โปสเตอร์และการ์ดเชิญงานแสดงสามคน วสันต์ ได้แสดงผลงานสีน้ำมัน ซึ่งแสดงลักษณะ Expresionism *อย่างชัดเจน*

ผลงานออกมาอย่างล้นเหลือ เพราะตราบใดที่เขายังมีความคิดขบถต่อหลักการ กฎเกณฑ์อันคร่ำครึอยู่ เราก็จะเห็นผลงานในนาม EXPRESSIONISM อยู่อย่างไม่ขาดสาย

ตลอดเส้นสายของ EXPRESSIONISM เกือบขวบศตวรรษ กลุ่มหัวหอกของการเคลื่อนไหวที่เมือง Dresden เมื่อปี ค.ศ. 1905 ไล่เรื่อยมาเราจะเห็นรูปแบบเนื้อหาของศิลปะในแนวนี้ที่สะท้อนเรื่องราวทางสังคม ความฟอนเฟอะของวัฒนธรรม การเอารัดเอาเปรียบของผู้คน การแปรเปลี่ยนของสังคมเกษตรกรรมมาสู่สังคมอุตสาหกรรมที่ผู้คนต่างเร่งรัดตัวเองปรับเปลี่ยนสถานะตัวเองเพื่อให้อยู่ในสังคมสมัยใหม่ได้ แต่กว่าจะบากบั่นสู่ความสำเร็จได้นั้น มนุษย์ผู้ดิ้นรนต่างก็พบพานปัญหาอันหลากหลาย ผู้หญิงต้องขายตัวเพื่อแลกกับเศษเงินพอประทังชีวิต และปรุงแต่งตัวเองให้อยู่ในแสงสีของสังคม ชาวนาต้องขายที่ให้กับโรงงานอุตสาหกรรมที่ขยายตัวออกไปสู่ชนบทพร้อม ๆ กับผันตัวเองเข้าไปเป็นกรรมกรในโรงงาน หลายร้อยชีวิตต้องตกงานพร้อมที่จะเป็นอาชญากร เพื่อปากท้องของตัวเอง

ป่าไม้ สิ่งแวดล้อมถูกทำลายเพื่อตอบสนองความเห็นแก่ตัวของมนุษย์เพียงหยิบมือ เพียงเพื่อรองรับเจตนาอันสวยงามที่เรียกว่าความเจริญ สิ่งเหล่านี้คือความเป็นจริงที่เกิดในเยอรมนี เมื่อ 80 กว่าปีก่อน และสิ่งเหล่านี้แหละที่ทำให้นักเรียนสถาปัตยกรรมแห่งเมือง Dresden ลุกขึ้นจับพู่กันและเครื่องมือแกะภาพพิมพ์ สร้างสรรค์ผลงานออกมาด้วยวิญญาณของผู้เห็นจริงในสังคมที่แปรเปลี่ยนด้วยสีสันที่บ่งบอกถึงความรุนแรงของสังคมที่กำลังเดินอยู่ในวังวนของความหายนะ ประกอบด้วยเส้นสายที่หนักแน่น มั่นคง ที่ให้เห็นถึงเส้นแบ่งของสังคม วัฒนธรรมที่กำลังแปรปรวนอย่างรวดเร็ว

จากเมือง Dresden สู่ นครสวรรค์ : วสันต์ สิทธิเขตต์ เส้นทางที่ห่างไกล วันเวลาเกือบชั่วอายุคน แต่บริบทของเรื่องราวทางสังคมวัฒนธรรม ปัญหาต่าง ๆ ในทั่วทุกมุมโลกมิได้มีความแตกต่าง มีแต่ทวีความรุนแรงขึ้น และมากกว่าเมื่อ 80 ปีมาแล้ว โดยเฉพาะเรื่องราวในประเทศไทยกับสิ่งที่ศิลปิน EXPRESSIONISM ได้สะท้อนเนื้อหาลงในงานศิลปะสมัยนั้นหาได้มีความต่างในเรื่องราวเนื้อหาแต่อย่างใดไม่ หรืออาจจะรุนแรงน้อยกว่าด้วยซ้ำ ข่าวการฆ่าข่มขืนมีให้เห็นทุกวัน ความยากจน สลัม ความแห้งแล้ง น้ำท่วม ไม่นับรวมถึงการเผาผลาญทำลายป่าไม้และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ

วสันต์ สิทธิเขตต์ ได้รับแนวคิดทาง EXPRESSIONISM มาตั้งแต่สมัยเรียนหนังสืออยู่ที่วิทยาลัยช่างศิลป์ ช่วงปี พ.ศ. 2519 เขาอ่านวรรณกรรมของ FRAN KAFKA Paul Celan Max Frisch, Ernst Toller และนักเขียนแนว EXPRESSIONISM คนอื่น ๆ เขาได้เข้าคลุกอยู่ในห้องสมุดสถาบันวัฒนธรรมเยอรมัน และดูภาพยนตร์ของ Herzog, Fassbinder และอีกหลายคน เขาเขียนบทกวีสะท้อนเรื่องราวของแผ่นดิน รวมทั้งรูปแบบ ลีลา ในการปาดป้ายสีของเขาก็เริ่มเน้นรสชาติของความรวดเร็ว แม่นยำ การเรียนในห้องเรียนของเขานั้นถือว่าเป็นเพียงการเข้าห้องเฉย ๆ แต่ห้องเรียนจริง ๆ นั้นอยู่ตามสนามหลวง เขียนชีวิตพ่อค้า แม่ค้าขายข้าวแกง คนขายว่าว หรือไม่ก็ตะลอน ๆ อยู่กลางดงสลัม ถ้าอยากจะเขียนคนแก่คนเฒ่าเขาจะไม่รอให้โรงเรียนจ้างหุ่นมาให้เขียนอย่างเดียว วันดีคืนดีเขาก็จะเดินจากโรงเรียนไปบ้านพักคนชราที่บางแค เพื่อที่จะได้เขียนรสชาติของคนชราจริง ๆ ที่ให้ทั้งอารมณ์ ความเป็นจริง มากกว่ามานั่งเป็นแบบอยู่ในห้อง การที่เขาได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองมาตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมานั้น เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เขาได้เข้าไปสัมผัสกับความเป็นของสังคมอย่างถึงแก่น ได้รู้ได้เห็นปัญหาของผู้คนอย่างมากมาย และการเข้าร่วมแต่ละครั้งนั้นมิได้มุ่งเพียงเพื่อว่าได้มีส่วนร่วมเฉย ๆ แต่เขาเข้าร่วมด้วยจิตใจของมิตรผู้มีส่วนร่วมจริง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการประท้วง คัดค้าน ในสิ่งที่ไม่ชอบธรรมทางสังคม หรือ คัดค้านการทำลายป่า คัดค้านการสร้างเขื่อน เราจะเห็นวสันต์อยู่ในขบวนแถวของศิลปิน ผู้มีการแสดงออกร่วมกับการขับเคลื่อนความไม่ชอบธรรมในสังคมอยู่เสมอ

ซึ่งสิ่งที่เขาแสดงออกมาในภาวะต่าง ๆ นั้นเต็มไปด้วยสาระเนื้อหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคม ที่คนหลาย ๆ คนพยายามปกปิดและปฏิเสธ แต่ด้วยความเป็น EXPRESSIONIST แล้วนี่คือสาระและแก่นของมัน ไม่ว่าจะเป็นละครเสียดสี บทเพลงดิบ ๆ บทกวีอันห้าวหาญ พร้อมที่จะพรั่งพรูออกจากวสันต์ได้ตลอดเวลา ทุกสถานการณ์และทุกผืนแผ่นดินที่เขาสามารถจะสื่อสารกับผู้คนได้

กับผลงานทางด้านจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ถือได้ว่าสิ่งที่เขาทำได้ดีที่สุดกว่าการแสดงออกในสื่ออื่น ความชัดเจนในรูปแบบ เนื้อหา สาระ ได้ก่อรูปขึ้นเรื่อยพร้อม ๆ กับความชัดเจนแจ่มชัดทางความคิด ทัศนะ วิสัยทัศน์ของเขา นั่นหมายถึงว่าการแสดงออกของอารมณ์ ได้เป็นกระแสธารไหลลงสู่ผลงานทางศิลปะ

โปสเตอร์และการ์ดงานแสดง 80 ชิ้น EROTIC *ที่วสันต์ทำสะสมไว้ระหว่าง 2526-2529*

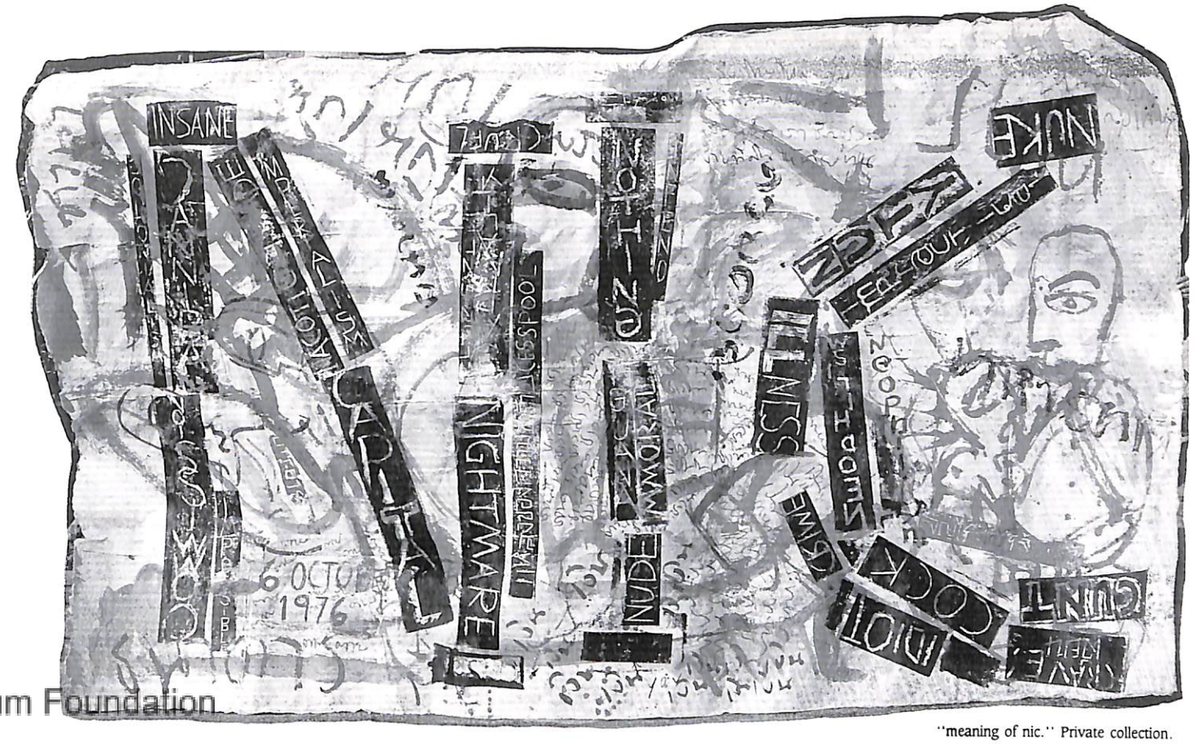

"meaning of nic." Private collection.

Rama IX Art Museum Foundation

มากขึ้นเรื่อย ๆ ดังที่ปรากฏเห็นในการแสดงนิทรรศการแต่ละครั้งที่เขาสามารถนำเสนอเรื่องราว สาระต่าง ๆ ได้อย่างสอดคล้องกับสภาวการณ์ของสังคม เป็นความจริงที่ดำรงอยู่อย่างยากที่จะปฏิเสธได้ ระยะผ่านประสบการณ์และผลงานที่สั่งสม : วสันต์ สิทธิเขตต์ ได้สะท้อนเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม เป็นต้นว่า ปัญหาคอรัปชั่น โสเภณี แรงงานเด็ก คนยากจน สลัม การข่มขืน ฯลฯ ซึ่งเขาสื่อออกมาด้วยลีลาและรูปแบบของ EXPRESSIONISM อย่างที่ไม่มีศิลปินคนใดในเมืองไทยกล้าที่จะแสดงออกอย่างเขา วสันต์ ผู้ซึ่งโถมชีวิตตัวเองให้กับแนวทางศิลปะแบบการแสดงออกทางอารมณ์อย่างถึงแก่นตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนนับตั้งแต่ชุด

MEANING OF NIC

แสดงที่ Visual Dhamma Gallery อโศก กรุงเทพฯ

เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2533 (1990)

ผลงานชุดนี้เขาต้องการสะท้อนให้เห็นถึงภาวะของสังคม ที่ก้าวกระโดดจากภาคเกษตรกรรมสู่อุตสาหกรรม โดยที่ผู้คนจำนวนมากไม่ได้มีพื้นฐานใด ๆ มารองรับ ชาวนาต่างรีบพากันขายที่ดินให้กับนายทุนเพื่อทำสนามกอล์ฟ และพวกเขาต้องหันกลับมาทำอาชีพ CADDY แบกถุงกอล์ฟให้กับเศรษฐี สังคมชนบทต้องล่มสลายเพราะความศิวิไลซ์เข้าไปแทนที่ หนุ่มสาวต่างพากันเข้ามาขายแรงงานในเมือง เพื่อเงินและวัตถุสิ่งของ

ผลงานชุดนี้นำเสนอในรูปลักษณ์ของสื่อผสม

INFERNO (นิรยกถา)

แสดงที่ หอศิลป์แห่งชาติ ถ.เจ้าฟ้า กรุงเทพฯ

เมื่อเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2534 (1991)

ด้วยความที่วสันต์เป็นนักคิด นักเขียนและนักอ่านตัวยง ประกอบกับเขาเป็นคนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมอยู่ตลอดเวลา สิ่งที่ผ่านเข้ามาในห้วงความคิดและสมองของเขานั้นจึงเป็น "สิ่งที่เห็นและเป็นอยู่" ในภาวะของสังคม และจากการที่เขาได้อ่านหนังสือ ไตรภูมิ ทำให้รู้เห็นเรื่องราวต่าง ๆ ในหนังสือเล่มนี้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การคิดแบ่งแยกจักรวาล สรวงสวรรค์ แดนมนุษย์ เรื่องป่าหิมพานต์ เรื่องราว

บาปเป็นพระให้หวย อวดอุตริมนุษยธรรม เผยแพร่เครื่องฉานวิชชา ล่อลวงประชาชนให้หลุ่มหลงคิดผิดทาง งมงาย ว่ายวนอยู่ในกงทุกข์ เขาย่อมถูกบาหาธรรมกระหึบจนตายฯ

บาปเป็นนักศึกษา มิสนใจปัญหาสังคมการเมือง เห็นแก่ตัว รู้แต่หาผัวหาเมีย ฝูงเขาย่อมมีคีมเหล็กใหญ่คีบลิ้น ผ่ากะโหลก นาบด้วยก้อนเหล็กแดง หอกทิ่มแทงตา แหลนหลาว ทะลวงทูแลฯ

ของสัตว์นรก เปรต มนุษย์ และบาปกรรม โทษทัณฑ์ต่าง ๆ ของคนโบราณที่มีวิธีปลูกฝังความเชื่อต่าง ๆ ให้กับคนจากจุดนี้ งานชุด "INFERNO" (นิรยกถา) จึงได้เกิดขึ้น โดยที่เขาปรับรูปแบบเนื้อหาให้สอดคล้องกับเรื่องราวสภาวการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งในจุดการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้เขาได้สร้างขึ้นเพื่อเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ผู้คนในสังคม พร้อมกับบาปและโทษทัณฑ์ที่เหล่ามนุษย์ผู้ทุศีลทั้งหลายพึงจะได้รับ

เนื้อหาในชุด "นิรยกถา" จึงเสมือนหนึ่งเป็นกระจกเงาบานใหญ่ที่สะท้อนปัญหาอันหลากหลายของผู้คนเกือบทุกจำพวกที่ดำรงตนอยู่ในสังคม มักจะหลั่งไหลในอำนาจที่ตนมีอยู่ใช้ไปในทางที่ผิดชั่ว วสันต์ สิทธิเขตต์ ได้สำแดงพลังของเส้น สีออกมา พร้อมกับพิพากษาให้กับคนพวกนั้นอย่างสาสม แม้ว่าในความเป็นจริงเรามิอาจจะวางโทษทัณฑ์กับคนพวกนี้ได้ แต่กับงานศิลปะของวสันต์แล้ว พลังแห่งสุนทรียะมันได้ตัดสินคนเหล่านี้ไปแล้ว ด้วยสาระเนื้อหาและสีสันที่เขาสะท้อนออกมา เป็นต้นว่า "บาปเป็นคนร่างกฎหมายอคติเห็นประโยชน์เฉพาะพวกตนและพวกพ้อง เขาย่อมถูกขอช้างฉีกปากอ้ารับเหล็กแดง บั่นหัว ฝูงแร้งการุมจิกตีไส้กิน กลับฟื้นวนเวียนทรมานอยู่ร้อยกัลป์แล หรือ บาปเป็นพ่อค้าอาวุธ เห็นความฉิบหายวายวอดของผู้อื่น เป็นกำไรเงินงาม เขาย่อมห้อยหัวอยู่ในถ้ำเพลิง ทุบตีทำร้ายกันอยู่จนสิ้นเวร หรือบาปเป็นสส. โกงชาติกินเมือง ฮุบดินผลาญป่า เขาย่อมถูกมีดคมหั่นร่างกายออกเป็นชิ้นทอดกระทะน้ำมันเดือด แลป้อนกินเนื้อตนจนตาย สายลมพัดชีพฟื้นคืนใหม่ กลับไปกลับมาทรมานนักแล และอีกหลาย ๆ เรื่อง หลายภาพในชุดนี้ที่แจงบาปและโทษทัณฑ์ของพวกมนุษย์ 500 ที่ชอบทำตัวเหนือมนุษย์ธรรมดา

- ผลงานชุด นิรยกถา เป็นผลงานจิตรกรรม มีขนาด 210×210 ซม. เท่ากันทุกภาพ

COBRA AND FARMERS (ชาวนากับงูเห่า)

เทคนิค : Print Installation

แสดงกลุ่มที่ หอศิลป์แห่งชาติ ถ.เจ้าฟ้า กรุงเทพฯ

เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2534 (1991)

วสันต์ได้นำเรื่องราวของชาวนามาเสนอในลักษณะของ ART DOCUMENTARY ซึ่งในงานแสดงจะมีเรื่องราวของผู้นำชาวถูกฆ่ามาหลายยุคหลายสมัย คนแล้วคนเล่าแต่จับตัวฆาตกรไม่ได้สักราย โดยที่วสันต์ได้นำเอานิทานพื้นบ้านไทย เรื่อง ชาวนากับงูเห่า มาเป็นเรื่องราวการเปรียบเทียบ ในแง่ที่ชาวนาทำนาปลูกข้าวเลี้ยงผู้คนทุกคน ทุกชั้นชนในสังคม แต่สังคมมิได้เหลียวแล และถูกฆ่าล้มตายไม่รู้ศพ เสมือนดั่งชาวนาได้เลี้ยงงูเห่าเอาไว้ด้วยความสงสาร แต่กาลกลับถูกงูเห่ากัดตายโดยไม่รู้คุณ วสันต์ได้แสดงออกมาให้เห็นถึง ชาวนานั้นถูกฆ่าตายด้วยสาเหตุทางการเมืองบ้าง ถูกฆ่าตายเพราะคัดค้านอำนาจรัฐบ้าง ฯลฯ

BEAUTY NIGHTMARE

เทคนิค : ภาพพิมพ์ไม้สอดสี

แสดงที่ Anri Gallery, Nagoya, JAPAN และ

Public Hall Gallery, Hiragata City, JAPAN

เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2534 (1991)

แสดงที่ สมาคมฝรั่งเศส ถ.สาธร กรุงเทพฯ

เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2534 (1991)

"ฝันร้ายอันงดงาม" เป็นเรื่องราวความฝันของชาย หญิง ซึ่งวสันต์ผูกเป็นเรื่องราว เป็นลำดับการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้คนพยายามถามหาความฝันของตัวเองในสังคมที่เต็มไปด้วยความไม่จีรัง เป็นความฝันท่ามกลางความโหดร้ายป่าเถื่อนของสังคมปัจจุบัน ในขณะที่ฝันอาจจะพบพานแต่ความงดงาม แต่ในความเป็นชีวิตจริงแล้วมนุษย์ผู้พกพาความฝันนั้นอาจจะถูกฆ่า ข่มขืน เหยียดหยาม หลอกลวง หรือปากก็เพรียกหาความพอดี แต่ความเป็นจริงก็เรียกหาเงิน เงิน (Life is nothing but money:)

UNBALANCE

เทคนิค : สีน้ำบนผ้าใบ

แสดงที่ Visual Dhamma Gallery ถ.อโศก กรุงเทพฯ

เดือน พฤศจิกายน 2534 (1991)

"ความไม่สมดุล" เสมือนหนึ่งเป็นคำถามของศิลปินที่กู่ตะโกนฟ้องคนในสังคมว่า ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวของเด็กเพียง 6 ขวบถูกฆ่าข่มขืนแล้วยัดร่างอันไร้วิญญาณลงในกล่องนี้มันคืออะไร หรือ เรื่องราวของมนุษย์เพศเดียวกันที่รักใคร่อยู่ร่วมกันฉันท์สามี ภรรยานั้นคือระเบียบของสังคมมนุษย์แบบใหม่หรืออย่างไร กับเรื่องที่เด็กผู้หญิงเพียง 12 ปีต้องมาเป็นโสเภณี ลักษณะนี้กลายเป็นเรื่องธรรมดาของสังคมไปแล้วหรือ? ภาพลักษณ์ของสังคมอันเกิดจากความไม่สมดุลนั้น ผุดขึ้นอยู่ทุกขณะจิต วสันต์

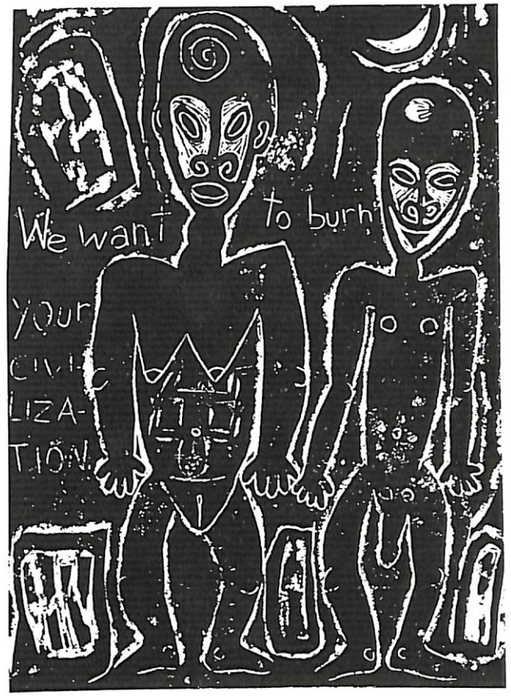

ฝันร้ายแสนงาม (2533) We want to burn your civilization
Beauty Nightmare (1990)

Photo Jamikorn Sangsiri Fuck you!

Rama IX Art Museum Foundation

Buddha Visited Thailand 1992

Photo : Jamikorn Sangsiri

จึงได้สะท้อนเรื่องราวเหล่านี้ขึ้นมาฟ้องด้วย สาระทางศิลปะ ด้วยเนื้อหาอันเอกอุ

BUDDHA VISITED THAILAND 1992

เทคนิค : สีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 200×400 Cm.

แสดงที่ หอศิลป์แห่งชาติ ถ.เจ้าฟ้า กรุงเทพฯ

เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2535

เป็นผลงานที่ทำให้วสันต์ฮือฮามากในวงการศิลปะ ถึงขั้นที่กรมศาสนาจะฟ้องฐานเขียนภาพหมิ่นประมาทศาสนา แต่กับวสันต์แล้วเขาหาได้สะทกสะท้านกับเนื้อหาผลงานของเขาอย่างใดไม่ เพราะภาพนี้คือเรื่องราวที่เป็นจริงในสังคมพุทธ ที่เรามักจะได้ข่าวอยู่เสมอว่า พระข่มขืนสีกา พระฉ้อโกงเงินวัด หรือแม้กระทั่งเบื้องลึกของสังคมที่บอกเราอยู่เสมอว่า เรานับถือศาสนาพุทธ มีจิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ถือศีล 5 ศีล 8 กันอยู่ตลอด แต่โดยเนื้อแท้ของสังคมกลับไม่ได้เป็นอยู่ที่เราท่องบ่น เราต้องเผชิญกับการใช้อำนาจนอกเหนือกฎหมาย การเล่นพรรคเล่นพวก ซึ่งไม่เป็นเรื่องแปลกเลยถ้าพระพุทธเจ้ามีจริงเสด็จลงมาเยือนกรุงเทพฯ ใน พ.ศ. นี้ ท่านจะได้เห็นเรื่องราวเหล่านี้อย่างปฏิเสธไม่ได้เพราะไม่มีใครไปจัดฉากให้ท่านเหมือนอย่างนายกฯ ออกเยี่ยมราษฎรอย่างแน่นอน เมื่อพระพุทธเจ้าเป็นผู้ตรัสรู้ เห็นจริง เห็นแจ้งทุกอย่าง ท่านย่อมเห็นบ่อเกิดของปัญหาต่าง ๆ อย่างที่วสันต์ได้สะท้อนออกมาใน "Buddha Visited Thailand 1992"

เช่นเดียวกับภาพ "RESURRECTION" (To destroy prior sin) ถ้าหากพระเยซูเจ้า ผู้ถือความดีงามเป็นสรณะ ได้ฟื้นคืนชีพอีกครา ทรงเห็นโลกมนุษย์สับสนวุ่นวาย เต็มไปด้วยการเอารัดเอาเปรียบ การกอบโกยของนายทุนธนาคารหน้าเลือด สิ่งที่พระเจ้าจะประทานให้กับมนุษย์จอมบงการเหล่านั้นก็คือ แส้ไม้กางเขนที่ตรึงพระองค์ไว้เมื่อเนิ่นนานมาแล้ว ซึ่งพระองค์พร้อมที่จะสลัดมันออกมาด้วยพลังอานุภาพแห่งความดี เพื่อมาฟาดฟันกับความอยุติธรรมในสังคม ดังภาพที่วสันต์ได้สำแดงออกมา ในชุดเดียวกันนี้ก็มีภาพ *"AMERICAN BILLIONAIRE and SOMALIAN IN T.V"* (ขนาด 150×200 Cm) เป็นภาพที่วสันต์วาดขึ้นในลักษณะประชดประชันแดกดันสังคมบริโภคแดกด่วน โดยสื่อให้เห็นถึงความมั่งมีศรีสุขของเศรษฐีอเมริกัน ที่พากันเสพย์กินเสพย์กามอย่างไร้กังวลในขณะที่จอโทรทัศน์ข้างกายของพวกเขาเหล่านั้น กำลังเสนอข่าวความอดอยากยากแค้นของชาวโซมาเลีย ซึ่งเป็นภาพความขัดแย้งที่เห็นอย่างชัดเจนชนิดขาวกับดำ

ปลายปี พ.ศ. 2535 เดือนธันวาคม ที่ศาลาพระเกี้ยว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วสันต์ได้ปิดฉากงานศิลปะสำหรับปีนี้ด้วยเรื่องราวที่สะเทือนใจเขาอย่างมาก ที่เขาได้ข่าวว่าหลวงพ่อประจักษ์ พระนักอนุรักษ์ป่าไม้แห่งดงใหญ่ถูกศาลตัดสินจำคุก 1 ปี เขารู้สึกไม่พอใจเป็นอย่างยิ่งที่คนดี ๆ ต่อสู้เพื่อความชอบธรรมและดีงาม ทำไมมาถูกพิพากษาเหมือนดั่งอาชญากร ดูเหมือนไม่มีความชอบธรรมใด ๆ เลยในสังคมที่ตกอยู่ภายใต้รองเท้าบูทและคนมีเงิน วสันต์จึงอำลาด้วยดอกไม้แด่คนดี และอวยวะเพศชายแด่คนชั่ว อันเป็นของขวัญสำหรับปีใหม่จากศิลปินผู้เร่าร้อนแห่งปี

ปี พ.ศ. 2536 วสันต์ได้มุ่งทำงานเพื่อสะท้อนปัญหาของสังคมอย่างเช่นที่เคยกระทำมา ในเนื้อหาสาระที่ค่อนข้างจะซ้ำกับรูปเดิมกับผลงานในช่วงปี 2534 เป็นต้นมา ไม่ว่าจะเป็นชุด I AM YOU และ VIDEO ART (แสดงที่ ART FORUM ถ.ประดิพัทธิ์ และ ART SPACE สีลม) ซึ่งในชุดนี้เขานำเสนอในลักษณะเหตุการณ์สมมุติว่าเขา (วสันต์) ได้เป็นบุคคลต่าง ๆ ในสังคม ตั้งแต่คนงานก่อสร้าง โสเภณี เศรษฐี คนชั้นกลาง ผู้พิพากษา ทหาร ตำรวจ ฯลฯ โดยที่จะเป็นทั้งฝ่ายกระทำและฝ่ายถูกกระทำ แล้วแต่สถานการณ์กำหนด

หลังจากนั้นได้ร่วมแสดงกับเพื่อนศิลปินในนาม "4 ปฏิเศษ" ที่หอศิลป์แห่งชาติ ถนนเจ้าฟ้า กรุงเทพฯ เมื่อเดือนกันยายน 2536 วสันต์ได้สะท้อนเรื่องราวของคนในแวดวงศิลปะออกมา โดยเขาแยกแยะเนื้อหาสาระว่าศิลปินมีพวกไหนบ้าง เช่น ศิลปินธุรกิจ ศิลปินตามกิจ หรือ ภาพที่เขาวาดอาจารย์ศิลป์ พีระศรี ที่แวดล้อมด้วยเทคโนโลยี่สมัยใหม่ อันเป็นสัญลักษณ์แห่งการเสาะแสวงหาของบรรดาลูกศิษย์ของ อ.ศิลป์ ในปัจจุบันที่แต่ละคนต่างก็เป็นศิลปินใหญ่ขายรูปจนร่ำรวย ซื้อรถอวดแข่งบารมีซึ่งกันและกัน

จากนั้นเขาก็ได้แสดงงานจิตรกรรมอีก ในเรื่อง "บันทึกขาว-ดำ ละคร 8 ฉาก" มีลักษณะเป็น DOCUMENTARY เนื้อหาเชิงเสียดสีการเมืองในสภาวการณ์ต่าง ๆ

ผลงานที่ผ่าน ๆ ของเขายังคงดำรงเดินเรื่องราว สาระเน้นหนักไปทางเสียดสี ประชดประชัน เปรียบเทียบตลอดมา ถนอม ชาภักดี ได้เขียนวิจารณ์เอาไว้ในนิตยสารดอกเบี้ยการเมือง รายสัปดาห์ (ฉบับที่ 125 วันที่ 1-16 ตุลาคม พ.ศ. 2536) ว่า "...สาระ เรื่องราว

ผมเป็นนายกรัฐมนตรี, คุณหญิงกับเด็กขอทาน หญิงชราชาวนา ภูเขา-แม่น้ำและป่าไม้

"ผมคือคุณ I am you *ไม่ใช่ผมหรอก ไม่ใช่ฉันคนอื่นทั้งนั้นที่ก่อกรรมทำเข็ญให้กับโลกนี้ สังคมนี้ ผมจึงเป็นผู้กระทำและถูกกระทำ-ร่วมกัน"*

Photo : Jamikorn Sangsiri

ผมเป็นนางสาวไทย

Rama IX Art Museum Foundation

ละคอนฉากเส้นทางนักการเมืองไทย (ชุดบันทึกขาว-ดำ)

"บันทึกขาวดำ ละคอน 8 ฉาก แสดงครั้งแรกที่หน้าหอใหญ่ธรรมศาสตร์ งานรำลึก 2 ปี พฤษภา ต่อมาแสดงหน้ารัฐสภา ช่วงเรียกร้องยกเลิกรัฐธรรมนูญ รสช., ร่างรัฐธรรมนูญ ประชาชน"

ละคอนฉากแก้รัฐธรรมนูญ (ชุดบันทึกขาวดำ)

ผลงานของ วสันต์ สิทธิเขตต์ ได้สะท้อนออกมานั้นถือได้ว่าเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงในสังคมบ้านเรา" แต่ถ้าจะพูดถึงการเปลี่ยนแปลงในตัวเขาต่อการทำงานศิลปะในแนวนี้แล้ว ก็เชื่อว่าเขาทำได้... เขาไม่กล้าที่จะเสนอรูปแบบหรือแนวทางใหม่ในงานศิลปะเขาหรืออย่างไร? เพราะว่าผู้ที่ติดตามงานศิลปะของ วสันต์ สิทธิเขตต์ ทุกคนจะเดาออกว่าเป็นเรื่องอะไร แนวทางไหน และก็เป็นอย่างนั้นจริง ๆ ซึ่งก็หมายความว่า ความซ้ำซากจำเจในผลงานเขาได้เกิดขึ้นแล้ว..." และหลังจากนั้นก็ได้ดำเนินกิจกรรมทางศิลปะอยู่อย่างไม่ขาดสายรวมทั้งร่วมแสดงปลีกย่อยนับครั้งไม่ถ้วน จนกระทั่งมาถึงปี พ.ศ. 2537 และเขาได้เริ่มบรรเลงบทเพลงแห่งศิลปะฉากใหม่

NATURE IS DYING

เทคนิค : สื่อผสม/Installation

แสดงที่ Bangkok Art Gallery เดือนตุลาคม 2537

ถือว่าเป็นผลงานชุดล่าสุดของวสันต์ ที่เขาได้รวบรวมเอาแนวคิด ประสบการณ์ มาทำงานในเรื่องราวของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความคิดในการทำงานของวสันต์นั้นมิใช่จู่ ๆ จะเกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติ หากเกิดจากการที่เขาได้ฝ่าฝันกรำแดดตะรอน รอนแรมไปทุกหัวระแหงที่มีปัญหาคุกรุ่นในเรื่องของการต่อสู้เพื่อพิทักษ์ปกป้องธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องป่าไม้ ขุนเขา หรือต้นน้ำ ลานเวทีของคนสู้ไม่เคยว่างจากศิลปินอย่าง วสันต์ สิทธิเขตต์ นับตั้งแต่ปัญหาป่าดงใหญ่ จังหวัดบุรีรัมย์ ปัญหาคจก. (โครงการจัดสรรที่ทำกิน) ปัญหาเขื่อนปากมูล เขื่อนแก่งเสือเต้น ณ เวทีเหล่านี้วสันต์ได้ร่ายบทเพลง บทกวีปลุกใจให้คนสู้ หรือแม้แต่เวทีหน้ารัฐสภาเขาก็เป็นผู้หนึ่งที่เพรียกหาสิทธิอันชอบธรรมของพลเมืองไทย ถึงแม้ว่าสิ่งที่เขาเว้าวอนเรียกหานั้น ยังอยู่ไกลแสนไกลกับความเป็นจริงที่เขาดำรงอยู่ แต่สายเลือดของนัก EXPRESSIONIST แล้วไม่มีที่ไหนจะไม่สามารถกู่ก้องได้

ประสบการณ์ที่สั่งสมออกมาสู่ผลงาน Nature is dying นั้นคือชีวิต และเลือดเนื้อของเขาเองที่ได้พานพบประสบเห็น และลงมือปฏิบัติมาจนได้รู้ว่า ท้ายที่สุดมนุษย์ที่เรียกตัวเองว่าสตรีอันแสนประเสริฐ ฉลาดและเชื่อง นี่เองที่เป็นตัวทำลาย พรากความเป็นชีวิตจากธรรมชาติทั้งมวล แน่ล่ะประโยคสั้น ๆ ที่ว่า "มนุษย์คือผู้สร้างสรรค์และทำลาย" นี้หลายคนอาจจะรู้และเคยผ่านหูมานักต่อนัก แต่กับการที่ศิลปินคนหนึ่งได้เรียนรู้และสั่งสมมาเพื่อพิสูจน์ให้

Rama IX Art Museum Foundation

อย่าคิดว่าเรานำสันติมาสู่โลก ไม่ใช่เราไม่ได้นำสันติมา แต่นำดาบมาให้ เรามาก็เพื่อทำให้ลูกชายแตกแยกกับพ่อ ลูกสาวแตกแยกกับแม่ ลูกสะใภ้แตกแยกกับแม่ผัว ศัตรูตัวฉกาจก็คือ สมาชิกในครอบครัวของเราเอง

(ลูกา 12, 51-53)

รู้ว่าการทำงานศิลปะแขนงใดก็ตาม ใช่ว่าจะทำขึ้นจากวลีที่แว่วหวานหรือประโยคที่เรียงร้อยว่าด้วยความทุกข์และเจ็บปวด แต่มันเกิดจากการเข้าไปรับรู้ เรียนรู้ ในความเป็นจริงของสาระ เนื้อหานั้น ๆ จึงจะสามารถกลั่นออกมาเป็นผลงานได้ด้วยแนวคิด และวิธีการอย่างปัจเจก เพื่อนำเสนอต่อสาธารณะ

ผลงาน Nature is dying ของวสันต์ถือว่าเป็นผลงาน The Big one อีกชุดหนึ่งที่เขาได้กลั่นมันออกมาจากความเป็นจริง จากประสบการณ์ จนเป็นสุนทรียะทางศิลปะที่เห็นได้อย่างชัดเจน และมิซ้ำซากจำเจ เหมือนชุด I am You หรือ 4 ปฏิเศษที่เหมือนกับการขยายภาพจากชุดนิรยกถา และชุด BUDDHA VISITED THAILAND 1992 แต่ชุด Nature is dying เหมือนกับวสันต์ได้เปิดมิติอีกมิติหนึ่งในแนวรบของ EXPRESSIONISM ที่เขายืนหยัดมาตลอดด้วยรูปแบบเนื้อหา ที่ผสานกันกับเทคนิควิธีการอย่างน่าทึ่ง ไม่ว่าจะเป็นชุดจิตรกรรมต่อเนื่อง หรือ Installation-Expressed

ถ้าจะว่ากันไปแล้วผลงานชุดนี้วสันต์มีความละเอียดของอารมณ์การแสดงออกมากขึ้น นำเรื่องราวการเสนอมีความเป็นภาพร่วมยุค มากกว่าเป็นภาพเหตุการณ์รายวันเหมือนอย่างชุดก่อน ๆ นำเสนอปรัชญา แนวคิด ของเรื่องราวมากกว่าภาพประชดประชันหรือเปรียบเทียบ ซึ่งภาพลักษณ์ทั้งหมดนี้เราจะไม่เคยเห็นในผลงานชุดไหนมาก่อน

วสันต์ สิทธิเขตต์ เป็นศิลปินที่ยืนหยัดในแนวคิด แนวทางของตนเองมาตลอด ที่มีความกล้าในการแสดงออกทั้งอารมณ์ รูปแบบเนื้อหา ในเรื่องราวที่เกี่ยวข้องทางการเมือง สังคม วัฒนธรรม ศาสนา และธรรมชาติ ที่ยากจักมีศิลปินคนใดเสมอเหมือน ด้วยความเป็น EXPRESSIONIST อย่างเต็มตัว *(Born to be)*

Photo Jamikorn Sangsiri

Resurrection 1992 (to destroy prior sin) oil on canvas 400×200 cm.

VASAN SITTHIKET

MOVING EXPRESSIONISM FORWARD

by

THANOM CHAPAKDEE

· The significance of expressionist art is often misunderstood and its form misinterpreted. It is seen as art expressed through feeling and focusing on emotion, conveyed through colour and brushstroke without deeper significance. Because of this misunderstanding, the value of expressionism has never been fully appreciated in Thailand.

· The importance of expressionism is that it is created from reality, from profound subjective responses. It forms a link between nature and art and society. It portrays contemporary events such as the changes which come about as modern society crushes traditional culture (capitalism, industrialism and globalisation). In this way, it is a reflection of the illness that pervades contemporary society. The art reflects an artist's individual sensibility and the way the artist absorbs contemporary events and then reflects them back into society. While expressionist artists overturn traditional forms and conventions, they do not disregard Nature, reality or their own emotional responses.

Rama IX Art Museum Foundation

· Through the creative force of expressionism, an artist can reflect the situation in any society and culture, in any part of the inhabited world. There is no limitation on the materials they might use. They might work in paintings, sculpture, prints, theater, dance, film, music or any other medium. If there are issues in society to which they have a profound response, they will reflect them in their works. It is not surprising that many expressionist works have been created in many forms, and that they continue to be created because the revolutionary spirit - which seeks to overturn outmoded ideas and conventions - is always present. We will always see works created in the name of EXPRESSIONISM.

· Almost a century after the birth of the first generation of expressionist artists in 1905 in Dresden, Germany, expressionism has evolved to reflect what is happening in society - the decay of our culture, exploitation, the change from an agricultural society to an industrialised one, people rushing to change their status and fit in somehow in modern society. But before they can do this, they have to face many difficulties - women have to sell their bodies for a pittance just to survive. Farmers have to sell their land to factories and become indentured labourers. Many people can't find work and have to turn to crime just to find enough to eat. The environment and forests are being destroyed for the benefit of a small, selfish group. All this for the sake of a "modern" and "developed" society.

· This is similar to what happened in Germany 80 years ago, motivating Dresden's architecture students to pick up their paint brushes and printmaking tools, to create works that reflected the mood of their changing society. Their colours portray an aggressive society, caught in a vortex of crises. The heavy, solid lines in their works suggest divisions and instability.

· From Dresden to Nakhon Sawan - Vasan Sitthiket. It's a long way and a couple of generations. But social and cultural problems in different corners of the world are not so different. There are just more of them. Social problems in Thailand are not so different to the conflicts of 80 years ago, although it might have been less violent in those days. Nowadays, rape and murder are common. There is poverty, slums, drought, floods, environmental problems and destruction of forests.

· Vasan Sitthiket has been aware of expressionist thought since he was a student at Chang Silpa College in 1975. He read the works of Franz Kafka and other philosophers and wrote poetry. The form, style and brushstroke in his paintings were quick, confident and expressive. Classroom study did not mean much to him - it was at Sanam Luang that he learnt about the lives of ordinary people, the kite sellers and food vendors. He spent a lot of time wandering around the slums. If he was interested in elderly people he wouldn't wait until the school hired a model but he would go to the Bang Khae old people's home and there would learn more about what old age is really about then could ever be learned in the classroom.

· From 1975 Vasan participated in political activities which put him into direct contact with problems in society. He got to know and see many problems and became deeply involved in demonstrations against social injustice, the destruction of forests and the construction of dams. You could always find Vasan among the artist group demanding social justice.

· Whatever the subject, the things he expressed were based on reality and events which people tried to cover-up or deny. As an expressionist, this was at the heart of his work, whether the medium be performance, street songs, or poetry. Whatever the demands of the particular situation or location, Vasan had a way to communicate.

· He worked best in painting, sculpture, woodcuts and prints. As greater clarity emerged in his thinking and vision, subjects, forms and concepts also began to come out more clearly. The emotional expression in his works came out more and more strongly in the numerous exhibitions in which he participated, and paralleled events that were happening in society which no-one could pretend had not happened.

· Through experience and hard work, Vasan Sitthiket was able to portray social problems such as corruption, prostitution, child labour, poverty, slums, rape etc in an expressionist form and in a way that no artist in Thailand had ever dared before. From this time, Vasan's deep immersion in expressionism became evident.

"Meaning of NIC"
Exhibited: Visual Dharma Gallery, Soi Asoke Bangkok,
November 1990.

In this series, Vasan wanted to portray the rapid changes in moving from an agricultural society to an industrialised one, where many people are left without support. Farmers rush to sell their land to investors who make golf courses. Farmers become caddies carrying the golf bags for the rich. Rural society is crushed and replaced by urbanisation. Young people move into the cities to sell their labour for money and materialism.

This series was exhibited in the form of an installation.

"Inferno"
Exhibited: National Gallery, Chao Fa Road, Bangkok
June 1991

Vasan is well-read, a thinker, writer and activist. All this comes together in his mind and relates directly to what is happening in society and to reality. He has read the stories of the Triphummiyakatha in which the universe, heaven, humanity, and stories about unreal paradises, devilish creatures, sin and damnation are presented to make people believe in certain things. The series "Inferno" came out of these ideas, but in a contemporary style and form. The works criticise human society and illustrate punishments meted out to sinners.

· "Inferno" is like an enormous mirror which reflects the sins of almost every group in society which has power and is involved in wrongdoing. Through strong colour, Vasan imposed a ruthless form of justice on people who in reality, could not be punished. Justice was delivered through the strength of the art and through colour, words and concepts. For example, "Sinners are bullshit lawyers, prejudiced, grab advantages for their group only. Their mouths will be opened by claws, putting hot irons inside. Cutting heads off, vultures and crows tear and eat until death, reborn like this for a hundred kalpas." Or "Sinners are weapon-merchants who profit from suffering and devastation. Their heads will be hanged down in cave of conflagration, hitting each other to death". Or "Sinners are representatives, corrupting the country, swallowing lands, ruining forests. They will be cut into pieces, fried in boiled oil and their flesh eaten till they die. The wind blows them to be born again and again." There are many other sins. Many works in the series describe the sins and punishments of people who believe they are above other human beings.

The Inferno series are all paintings of the same size: 210x210 cm.

Rama IX Art Museum Foundation